

ไทย กับยุทธศาสตร์ ความมั่นคง

*

อาจารย์กองวิชาเสนาธิการทิจ ฝ่ายวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

|| ห่วงชาติ ญี่ปุ่น

ทากาโกะ ปัทมณลลิตี มีสมโสด*

ความสุขและความมั่นคงของประเทศญี่ปุ่น ถือเป็นภารกิจสูงสุดที่รัฐบาลญี่ปุ่นต้องปฏิบัติ ให้บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลญี่ปุ่นไม่เคยแสดงบทบาทที่มีเจตนารมณ์ ในการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมาก่อน นับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลก ครั้งที่ ๒ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความสุขมานานกว่า ๗๐ ปี ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างชาติ ภายหลังพ่ายแพ้สงครามให้มีบทบาทในการเสริมสร้างสันติภาพ ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรม เพื่อความมั่นคง มีสันติสุข และมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจของภูมิภาค และของโลก ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติประเทศญี่ปุ่นจึงถือเป็นนโยบายหลักของรัฐบาล ที่จะใช้เป็นรากฐานในฐานะรัฐที่สงบสุขและต่อยอดไปสู่การสร้างเสถียรภาพในระดับต่าง ๆ ในเวที ระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกันจะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับโลกและ ระดับภูมิภาค โดยเฉพาะโดยรอบประเทศญี่ปุ่นได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากในช่วง ทศวรรษที่ผ่านมา เกาหลีเหนือได้พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการคุกคาม ทางไซเบอร์และการก่อการร้ายระหว่างประเทศ ซึ่งภัยคุกคามเหล่านี้ถือเป็นภัยคุกคามที่สามารถก้าวข้าม พรมแดนระหว่างประเทศได้อย่างง่ายดายและเป็นที่ทราบกันดีว่าปัจจุบันไม่มีประเทศหนึ่งประเทศใด ที่จะสามารถรักษาสันติภาพและความมั่นคงของตนเองได้เพียงลำพัง ประชาคมระหว่างประเทศ จึงเป็นสิ่งที่ญี่ปุ่นคาดหวังว่าจะมีบทบาทนำมากขึ้นในประเด็นเกี่ยวกับสันติภาพและเสถียรภาพ ของความมั่นคงระหว่างประเทศ

ญี่ปุ่นพยายามใช้หลักการสร้างสันติภาพและความมั่นคงตามแนวคิดสันติภาพเชิงรุก (Proactive Contribution to Peace) ตามความร่วมมือระหว่างประเทศ หลักการนี้เป็นปรัชญาพื้นฐาน ด้านความมั่นคงของญี่ปุ่นที่รัฐบาลญี่ปุ่นกำลังให้ความสำคัญมากขึ้น ทั้งนี้ ญี่ปุ่นแสดงความตั้งใจ ออกทางสื่อระหว่างประเทศอยู่เสมอว่าญี่ปุ่นมุ่งมั่นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างสันติภาพ ความมั่นคง และความมั่นคงให้แก่ประชาคมระหว่างประเทศมากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งยังมีความตระหนักถึงความมั่นคง และสันติภาพของญี่ปุ่นในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเป็นสำคัญอีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นด้านความมั่นคงเกิดขึ้นในวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๖ เมื่อรัฐบาลญี่ปุ่นได้ประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ถือเป็นแนวทางพื้นฐาน ในการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงและนโยบายการต่างประเทศของญี่ปุ่นที่มีได้มีผลบังคับใช้ เฉพาะภายในประเทศ แต่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อบรรยากาศทางการเมืองและความมั่นคงทั้งในระดับ ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและระดับประชาคมระหว่างประเทศในอนาคต ตามแผนยุทธศาสตร์นี้ ญี่ปุ่นได้ กำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับความมั่นคงของญี่ปุ่นไว้ในทุกมิติโดยเป็นการวางกรอบแนวคิดล่วงหน้าประมาณ ๑๐ ปีและจะมีการทบทวนเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ จากแนวคิดของญี่ปุ่น จะเห็นได้ว่าญี่ปุ่นพยายามใช้หลักการสร้างสันติภาพและความมั่นคงตามแนวคิดสันติภาพเชิงรุก โดยมีเป้าหมาย หลักสามประการ คือ ๑) การเสริมสร้างแสนยานุภาพทางการทหารของตนเอง ๒) การเพิ่มความเข้มแข็ง ของการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาและแสวงหาพันธมิตรเพิ่มเติมทั้งในและนอกภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ๓) การให้การสนับสนุนระเบียบโลกสากลและการมีบทบาทนำในการแก้ไขข้อพิพาทด้วยวิธีการทางการทูต

เส้นทางประวัติศาสตร์สู่ประเทศที่สงบสุข

หลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ จากความบอบช้ำในการทำสงครามที่ยาวนาน ทำให้ญี่ปุ่นเป็นชาติต้น ๆ ที่ตระหนักถึงความสงบสุขและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและประชาคมระหว่างประเทศ จวบจนปัจจุบันญี่ปุ่นได้กำหนดนโยบายด้านความมั่นคงของประเทศเพื่อก้าวผ่านไปสู่ประวัติศาสตร์ด้านความมั่นคงหน้าต่อไป

๑. การให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาบนพื้นฐานปรัชญาความมั่นคงของมนุษย์

ญี่ปุ่นมีความเคารพในปรัชญาความมั่นคงของมนุษย์ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) วาระปี ๒๐๓๐ โดยญี่ปุ่นกำลังให้ความร่วมมือด้านการพัฒนาในแบบฉบับของญี่ปุ่นให้แก่หลายประเทศในเอเชีย การให้ความช่วยเหลือของญี่ปุ่นนี้ต้องการที่จะบรรลุเป้าประสงค์ด้านความมั่นคงและการเติบโตทางเศรษฐกิจ บนพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) วาระปี ๒๐๓๐
(ที่มา: UN in collaboration with Project Everyone)

๒. แนวทางการแก้ไขปัญหาระดับโลก

รัฐบาลญี่ปุ่นกำลังพยายามแสดงบทบาทนำในการแก้ไขในประเด็นปัญหาในระดับโลกต่าง ๆ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับโลก ปัญหาการป้องกันภัยพิบัติ ปัญหาการดูแลสุขภาพ และการศึกษาศึกษา ปัญหาการศึกษา ปัญหาการเกษตร และ

นายชิโซ อาเบะ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น

ในการประชุมสหประชาชาติระดับโลกว่าด้วยการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ครั้งที่ ๓ เดือน มีนาคม ๒๕๕๘ ณ เมืองเซนได ประเทศญี่ปุ่น (ที่มา: สำนักนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น)

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเพศ ญี่ปุ่นต้องการเป็นผู้นำในการสร้างกฎกติกาสากลและเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดสันติภาพและความมั่งคั่งของทั้งระดับภูมิภาคและระดับประชาคมระหว่างประเทศด้วยวิธีการต่าง ๆ ผ่านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศกำลังพัฒนา

๓. ความพยายามในการไม่แพร่ขยายและลดการสะสมอาวุธ

ญี่ปุ่นกำลังเป็นผู้นำในการจัดทำข้อริเริ่มการไม่แพร่ขยายและลดการสะสมอาวุธ Non-Proliferation and Disarmament Initiative: NPDI) โดยได้ยื่นเสนอการลงนามในการลดอาวุธนิวเคลียร์ต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ และการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสนธิสัญญาห้ามทดลองอาวุธนิวเคลียร์โดยสมบูรณ์ (Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty : CTBT) อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายสำคัญ คือ “ทำให้โลกนี้ปราศจากอาวุธนิวเคลียร์” นอกจากนี้ ญี่ปุ่นยังมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธในด้านอื่น ๆ เช่น ความมั่นคงทางนิวเคลียร์ กาควบคุมการครอบครองอาวุธขนาดเล็กอีกด้วย

การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของพันธมิตรในข้อริเริ่มในการไม่แพร่ขยายและลดการสะสมอาวุธ (Non-Proliferation and Disarmament Initiative: NPDI) ครั้งที่ ๘ เดือนเมษายน ณ เมืองฮิโรชิมา ประเทศญี่ปุ่น (ที่มา: กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น)

๔. การปฏิบัติการทางมนุษยธรรมของกองกำลังป้องกันตนเองญี่ปุ่น

กองกำลังป้องกันตนเองประเทศญี่ปุ่นได้สนับสนุนการปฏิบัติการเพื่อรักษาความสงบสุขของประชาคมระหว่างประเทศครั้งแรกด้วยการร่วมปฏิบัติการกวาดทุ่นระเบิดในอ่าวเปอร์เซีย

กองกำลังป้องกันตนเองญี่ปุ่น จากกระทรวงกลาโหมญี่ปุ่น เข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเหตุการณ์แผ่นดินไหวประเทศเนปาล เดือนเมษายน ๒๕๕๔ (ที่มา: กระทรวงกลาโหมญี่ปุ่น)

ในปี ๒๕๓๔ นอกจากนี่ยังมีการกิจอื่น เช่น การปฏิบัติการรักษาสันติภาพในกรอบของสหประชาชาติ (United Nations Peacekeeping Operations: UNPKO) การให้ความช่วยเหลือฉุกเฉินระหว่างประเทศ การเติมน้ำมันให้แก่เรือชาติพันธมิตรในมหาสมุทรอินเดีย การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการฟื้นฟูประเทศอิรัก ในช่วงที่ผ่านมาญี่ปุ่นได้รับการกิจในการปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัดในอ่าวเอเดนและได้ส่งกำลังพลจากกองกำลังป้องกันตนเองประมาณ ๑,๑๐๐ นาย ไปปฏิบัติการกิจบรรเทาภัยพิบัติจากไต้ฝุ่นฟิลิปปินส์ในปี ๒๕๕๖

สภาวะแวดล้อมและความท้าทายด้านความมั่นคงรอบประเทศญี่ปุ่น

สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงโดยรอบประเทศญี่ปุ่นมีความตึงเครียดขึ้นทุกขณะ ทั้งการเปลี่ยนแปลงการดุลอำนาจอย่างรุนแรง การเกิดขึ้นของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทั้งการก่อการร้ายและภัยคุกคามทางไซเบอร์ รวมทั้งสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ซึ่งภัยคุกคามต่าง ๆ เหล่านี้เป็นภัยคุกคามที่พร้อมจะก้าวผ่านเส้นเขตแดนระหว่างประเทศเข้ามายังญี่ปุ่นได้อย่างง่ายดาย

๑. ประเด็นปัญหาและสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงระดับโลก

๑.๑ การเปลี่ยนแปลงการดุลอำนาจ (Power Balance) และความก้าวหน้าของนวัตกรรมเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

๑.๒ ภัยคุกคามของการแพร่กระจายอาวุธอานุภาพทำลายล้างสูง (Weapon of Mass Destruction, WMD)

๑.๓ ภัยคุกคามของการก่อการร้ายสากล

๑.๔ ความเสี่ยงที่มีต่อทรัพย์สินร่วมของประชาคมโลก (global commons)

๑.๕ ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับ “ความมั่นคงของมนุษย์”

๑.๖ เศรษฐกิจโลกที่กำลังเผชิญกับความเสี่ยง

ภาพแสดงภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ของโลก (ที่มา: Statista และ Pew Research Centre)

๒. ประเด็นปัญหาและสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงระดับเอเชีย

๒.๑ ลักษณะเฉพาะของสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

๒.๒ การเพิ่มกำลังทางทหารและพฤติกรรมการยั่วยุของเกาหลีเหนือ

๒.๓ การเติบโตอย่างรวดเร็วของประเทศจีนและการเข้าไปมีบทบาทเชิงรุกในภูมิภาคต่าง ๆ

แนวทางใหม่ในการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงของญี่ปุ่น

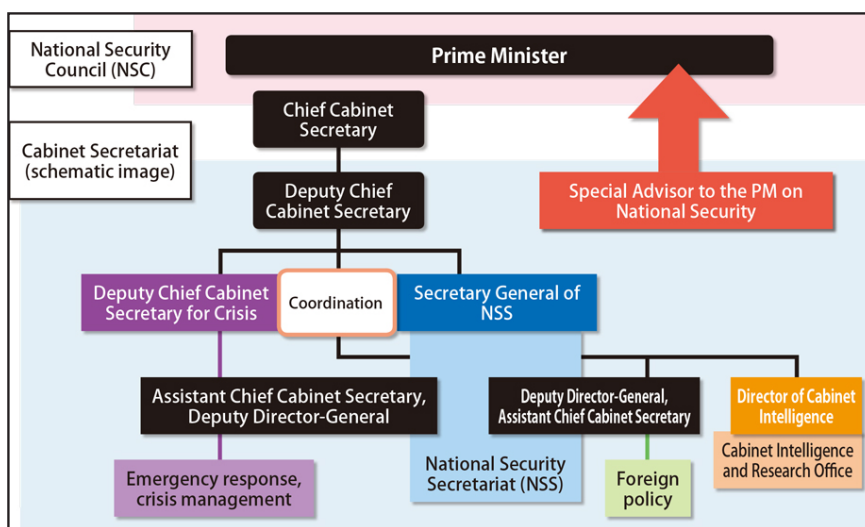
ด้วยหลักการสร้างสันติภาพตาม “แนวคิดสันติภาพเชิงรุก” บนพื้นฐานของความร่วมมือระหว่างประเทศ ญี่ปุ่นจึงได้มีความริเริ่มที่จะเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางการทูตและด้านความมั่นคงให้ดีขึ้นกว่าในอดีต โดยมีกระบวนการและแนวคิดดังต่อไปนี้

๑. สภาความมั่นคงแห่งชาติญี่ปุ่น (National Security Council: NSC) (๔ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๖)

รัฐสภาญี่ปุ่นได้จัดตั้งสภาความมั่นคงแห่งชาติญี่ปุ่น (National Security Council: NSC) ขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๖ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบูรณาการโครงสร้างการตัดสินใจการดำเนินนโยบายทางการทูตและการป้องกันประเทศให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ความมั่นคงในเอเชียที่เปลี่ยนแปลงไปในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งดูแลหน่วยงานของประชาคมระหว่างประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๒. การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Strategy: NSS) (มติคณะรัฐมนตรีญี่ปุ่นเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๖)

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติถือเป็นนโยบายพื้นฐานของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่นโยบายการทูตและการป้องกันประเทศของญี่ปุ่น และเป็นการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติที่มีความชัดเจนเป็นครั้งแรกของญี่ปุ่น โดยมีเนื้อหาที่แสดงถึงการสร้างสันติภาพตาม “แนวคิดสันติภาพเชิงรุก” บนพื้นฐานของความร่วมมือระหว่างประเทศ

ความสัมพันธ์สภาความมั่นคงแห่งชาติญี่ปุ่นกับคณะรัฐมนตรี (ที่มา: กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น)

๓. นโยบายในการป้องกันประเทศ (National Defense Program Guidelines: NDPG) (มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๖)

ญี่ปุ่นเคยออกแนวทางการป้องกันประเทศครั้งก่อนหน้านี้นในเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ เพื่อตอบสนองต่อสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงที่มีความผันผวนและรุนแรงยิ่งขึ้น และเมื่อทางสภาความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ญี่ปุ่นจึงได้กำหนดแนวทางการป้องกันประเทศฉบับใหม่ในเดือนเดียวกัน และล่าสุดญี่ปุ่นได้ออกนโยบายในการป้องกันประเทศฉบับล่าสุดสำหรับปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

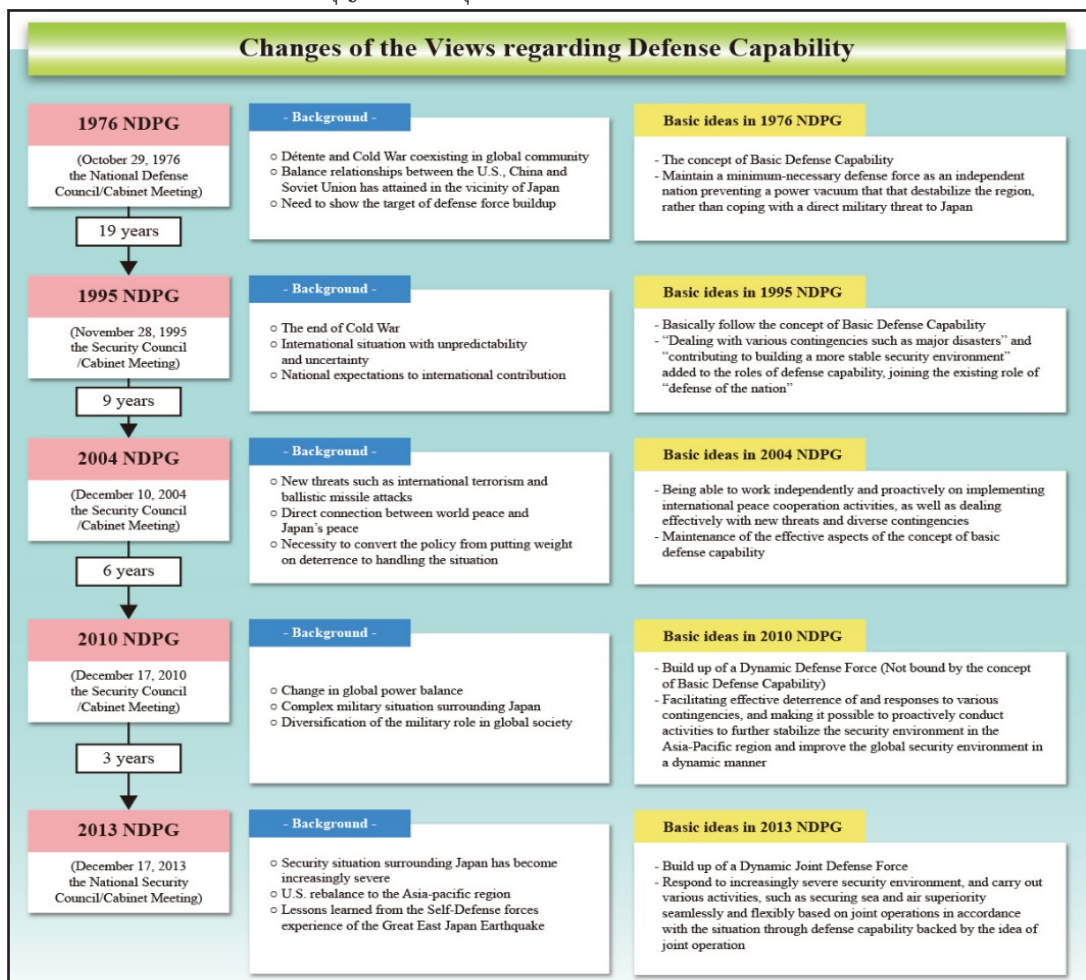

๔. การกำหนดหลักการสามประการในการถ่ายโอนเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๗)

รัฐบาลญี่ปุ่นกำหนดหลักการในการถ่ายโอนเทคโนโลยีป้องกันประเทศที่ชัดเจนสอดคล้องกับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงใหม่ เช่น ห้ามส่งออกอาวุธแก่ประเทศที่ละเมิดพันธกรณีภายใต้สนธิสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศ ห้ามส่งออกอาวุธแก่ประเทศที่ถูกองค้การสหประชาชาติคว่ำบาตร และห้ามส่งออกอาวุธแก่ประเทศที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในระดับนานาชาติ

๕. กฎหมายความมั่นคงฉบับใหม่ของญี่ปุ่น (ตราขึ้นเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๘)

รัฐสภาญี่ปุ่นได้ตรากฎหมายกฎหมายความมั่นคงฉบับใหม่ขึ้นท่ามกลางความวิตกกังวลของหลายฝ่าย เกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับสงครามซึ่งเป็นสิ่งที่ประชาชนชาวญี่ปุ่นไม่ต้องการให้หวนกลับมาอีกครั้ง แต่อย่างไรก็ตาม รัฐสภาเสียงข้างมากก็ได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยมีสาระสังเขปคือ ญี่ปุ่นจะสามารถส่งกองกำลังป้องกันตนเองไปสู้รบในต่างประเทศได้ตามหลักการป้องกันตนเองร่วมและสามารถใช้ปฏิบัติการทางทหารเพื่อคุ้มครองเส้นทางทางการเดินเรือ รวมทั้งสามารถใช้อาวุธเข้าช่วยเหลือตัวประกันชาวญี่ปุ่นในกรณีที่ถูกลักพาตัวไปได้ นอกจากนี้ กำลังพลของกองกำลังป้องกันตนเองที่ได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่รักษาสันติภาพภายใต้กรอบสหประชาชาติในต่างประเทศสามารถใช้อาวุธเข้าช่วยเหลือกองกำลังของประเทศพันธมิตรที่ถูกโจมตีได้ในทันที ซึ่งแตกต่างจากอดีตที่ผ่านมาที่กำลังพลจะได้รับอนุญาตให้ใช้อาวุธได้เฉพาะในกรณีที่ต้องป้องกันตนเองเท่านั้น

แนวคิดการจัดทำนโยบายในการป้องกันประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปี ๒๕๕๖ (ที่มา: กระทรวงกลาโหมญี่ปุ่น)

ผลประโยชน์แห่งชาติญี่ปุ่นและวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ

๑. ผลประโยชน์แห่งชาติ

ญี่ปุ่นกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งถือเป็นความต้องการหรือความปรารถนาอันสำคัญยิ่งของประชาชนส่วนรวม โดยมีประเด็นหลัก ๓ ประการคือ

๑.๑ รักษาอธิปไตยและความเป็นเอกราชด้วยการดำรงไว้ซึ่งการปกป้องบูรณภาพแห่งดินแดน

๑.๒ ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน และดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงอยู่กับประเทศญี่ปุ่นตลอดไป

๑.๓ เคารพในเสรีภาพ ระบอบประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมีการรักษาและปกป้องคุณค่าที่เป็นสากล เช่น หลักนิติธรรมและกฎระเบียบระหว่างประเทศ

๒. วัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ

เป้าหมายแห่งชาติที่จะต้องหาหนทางให้บรรลุถึงในที่สุด โดยการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของชาติให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ญี่ปุ่นได้กำหนดวัตถุประสงค์แห่งชาติด้านความมั่นคงไว้ดังนี้

๒.๑ เสริมสร้างอำนาจในการยับยั้งที่จำเป็น เพื่อป้องกันภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อญี่ปุ่นโดยตรง

๒.๒ สร้างเสริมสร้างความสัมพันธ์ในการเป็นพันธมิตรญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา

๒.๓ สร้างเสริมความเข้มแข็งของความไว้วางใจและความร่วมมือกับประเทศภายในและภายนอก

แนวทางเชิงกลยุทธ์ด้านความมั่นคงแห่งชาติของญี่ปุ่น

ในการดำรงรักษาความมั่นคงของชาติ ญี่ปุ่นกำหนดว่าจะต้องเสริมสร้างขีดสมรรถนะของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างรากฐานในด้านดังกล่าวให้มีความเข้มแข็งเป็นอันดับแรก ในขณะเดียวกันต้องเติมเต็มบทบาทในเวทีด้านความมั่นคงอย่างต่อเนื่องและต้องปรับแต่งสมรรถนะของประเทศตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์อีกด้วย ญี่ปุ่นเชื่อว่าการเสริมสร้างขีดความสามารถทางการทูตและการป้องกันประเทศ และการเสริมสร้างความเข้มแข็งเกร่งของญี่ปุ่นในด้านความมั่นคงของประเทศจะนำไปสู่สันติภาพและความมั่นคงของประชาคมระหว่างประเทศรวมถึงภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จากมุมมองนี้ญี่ปุ่นมียุทธศาสตร์ที่เน้นนโยบายต่างประเทศและนโยบายการป้องกันประเทศ ๖ ด้าน คือ (๑) การเสริมสร้างความเข้มแข็งและขยายขีดความสามารถและบทบาทของประเทศญี่ปุ่น (๒) การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาในฐานะชาติพันธมิตร (๓) การเสริมสร้างความร่วมมือทางการทูตและด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศเพื่อสันติภาพและเสถียรภาพของประชาคมระหว่างประเทศ (๔) การสนับสนุนความพยายามในระดับนานาชาติเชิงรุกเพื่อให้เกิดสันติภาพและเสถียรภาพของประชาคมระหว่างประเทศ (๕) การเสริมสร้างความร่วมมือผ่านค่านิยมสากลในการแก้ไขปัญหาในระดับโลก (๖) การเสริมสร้างรากฐานภายในประเทศที่สนับสนุนความมั่นคงของชาติและส่งเสริมความเข้าใจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ในแต่ละด้านมีสาระสำคัญโดยสังเขปดังนี้

๑. การเสริมสร้างความเข้มแข็งและขยายขีดความสามารถและบทบาทของประเทศญี่ปุ่น

๑.๑ การสร้างความเข้มแข็งทางการทูตเพื่อสร้างเสถียรภาพให้แก่สถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ

- ประเด็นสำคัญของความมั่นคงแห่งชาติคือการสร้างสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงระหว่างประเทศให้มีเสถียรภาพ โปร่งใส และสามารถป้องกันการเกิดภัยคุกคามล่วงหน้าได้

- ตระหนักถึงระเบียบปฏิบัติระหว่างประเทศและสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงที่จำเป็นต่อประเทศญี่ปุ่น

- สร้างการปฏิบัติเชิงรุกต่อองค์กรระหว่างประเทศ
- เพิ่มความคิดสร้างสรรค์ทางการทูตและอำนาจการเจรจาต่อรอง

๑.๒ เสริมสร้างระบบป้องกันแบบบูรณาการในการกิจการป้องกันประเทศญี่ปุ่น

- ญี่ปุ่นพยายามที่จะดำเนินการใด ๆ ด้วยความระมัดระวังและยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการป้องกันประเทศแบบบูรณาการด้วยการเตรียมกำลังรบที่เป็นแบบบูรณาการและมีประสิทธิภาพสูง

- สามารถรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์และตามสภาพของกำลังอำนาจแห่งชาติที่มี

- เตรียมโครงสร้างของกำลังป้องกันตนเอง (Japan Self-Defense Forces) โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของฟังก์ชันต่าง ๆ แบบบูรณาการและครอบคลุมในทุกมิติ

๑.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการรักษาอาณาเขตแห่งรัฐ

- เสริมสร้างความเข้มแข็งของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อการรักษาอาณาเขตแห่งรัฐ รวมทั้งเสริมสร้างความสามารถในการตรวจการณ์ทางทะเลให้มีประสิทธิภาพ

- กระชับความร่วมมือระหว่างกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ในภาวะวิกฤติได้

- พิจารณาปกป้องพื้นที่ตามเกาะที่อยู่บริเวณชายแดนและพื้นที่โดยรอบให้มีความปลอดภัยในฐานะที่เป็นอาณาเขตแห่งรัฐ

๑.๔ ดำรงรักษาความมั่นคงทางทะเล

- มีบทบาทในความเป็นผู้นำในการดำรงรักษาและพัฒนา “มหาสมุทรให้เป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างอย่างเสรีและความมั่นคง”

- สร้างความตระหนักรู้สถานการณ์ทางทะเล

- เพิ่มความถี่และเพิ่มรายละเอียดของความร่วมมือรวมทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีด้านความมั่นคงทางทะเล เช่น การฝึกผสมระหว่างชาติต่าง ๆ ทางทะเล

๑.๕ การสร้างความเข้มแข็งของการรักษาความปลอดภัยของไซเบอร์

- มุ่งเน้นการรักษาความปลอดภัยของไซเบอร์สเปซ (Cyberspace) และเสริมสร้างความสามารถในการตอบโต้การโจมตีทางไซเบอร์

- เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนและการประสานงานระหว่างประเทศ

๑.๖ การสร้างความเข้มแข็งของการต่อต้านการก่อการร้ายสากล

- สร้างเครือข่ายที่สามารถแบ่งปันข้อมูลความเสี่ยงของภาคเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- การจัดวางระบบในการวิเคราะห์สถานการณ์การก่อการร้ายสากลและเพิ่มขีดความสามารถด้านการข่าวต่างประเทศให้ดียิ่งขึ้น

๑.๗ การสร้างประสิทธิภาพในระบบข่าวสารข้อมูล

- เสริมสร้างขีดความสามารถในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารด้วยการวิเคราะห์ข่าวกรองจากทุกแหล่ง (All-Sources Intelligence)

- ปรับปรุงระบบการวิเคราะห์ข่าวกรอง การบูรณาการ และขีดความสามารถในการแบ่งปันข้อมูล ด้วยการสนับสนุนทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญด้านการข่าวกรองที่มีทักษะสูงและเร่งส่งเสริมการวิเคราะห์แบบทุกแหล่ง (All-Sources analysis)

๑.๘ ความร่วมมือทางเทคโนโลยีและยุทธโศปกรณ์เพื่อป้องกันประเทศ

- กำหนดหลักการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการถ่ายโอนเทคโนโลยีและยุทธโศปกรณ์เพื่อป้องกันประเทศที่เหมาะสมกับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่

๑.๙ การรักษาความปลอดภัยการใช้งานห้วงอวกาศให้มีเสถียรภาพและสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง

- ปรับปรุงพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากอวกาศ รวมทั้งเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากอวกาศจากมุมมองด้านความมั่นคง

๑.๑๐ การเพิ่มขีดความสามารถด้านเทคโนโลยี

- พัฒนาเทคโนโลยีให้ก้าวหน้าและส่งเสริมให้สามารถใช้เทคโนโลยีแบบสองทาง (Dual-Use)

- เสริมสร้างขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีด้านความมั่นคงของญี่ปุ่นโดยบูรณาการเทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรม การศึกษา และรัฐบาลเข้าด้วยกัน

- ใช้เทคโนโลยีเหล่านี้เชิงรุกเพื่อประโยชน์ในการเจรจาต่อรอง

เรือพิฆาตชั้น Izumo เข้าประจำการในกองกำลังป้องกันตนเองทางทะเลญี่ปุ่น
(ที่มา: หนังสือพิมพ์ Sankei)

๒. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาในฐานะชาติพันธมิตร

เป็นเวลากว่า ๖๐ ปี ที่ความสัมพันธ์ระดับพันธมิตรระหว่างญี่ปุ่นกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเสริมสร้างความมั่นคงของญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา มีบทบาทที่ขาดไม่ได้สำหรับสันติภาพและความมั่นคงในประเทศญี่ปุ่น เช่นเดียวกับสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ความเป็นพันธมิตรญี่ปุ่น - สหรัฐอเมริกาเป็นรากฐานสำคัญของความมั่นคงในประเทศญี่ปุ่นและเพื่อให้เกิดความมั่นใจในความมั่นคงและปลอดภัยของญี่ปุ่น ญี่ปุ่นมีแผนที่จะยกระดับประสิทธิภาพของการบริหารจัดการด้านความมั่นคงระหว่างญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ดังต่อไปนี้:

๒.๑ การเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงและการป้องกันประเทศระหว่างประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาในหลากหลายมิติ

- ทำงานอย่างใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับความร่วมมือในการดำเนินงานและการประสานนโยบายในประเด็นต่าง ๆ เช่น การตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินตามยุทธศาสตร์ระยะกลางถึงระยะยาว และเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับสหรัฐอเมริกาในวงกว้าง เช่น ระบบป้องกันขีปนาวุธติดหัวรบ (Ballistic Missile Defense - BMD) กิจกรรมทางทะเล ห้วงอวกาศไซเบอร์สเปซ และการปฏิบัติการตอบสนองภัยพิบัติขนาดใหญ่

๒.๒ การสร้างความเชื่อมั่นในการแสดงกำลังของกองทัพสหรัฐให้มีเสถียรภาพ

- ดำเนินมาตรการเพื่อลดผลกระทบต่อผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตฐานทัพและพื้นที่ของกองกำลังสหรัฐในญี่ปุ่นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดโอกินาวาและภูมิภาคอื่น ๆ

การเจรจาเพื่อกระชับความสัมพันธ์ของพันธมิตรระหว่างผู้นำญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา
(ที่มา: พรรค Liberal Democratic Party)

๓. การเสริมสร้างความร่วมมือทางการทูตและด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศเพื่อสันติภาพและเสถียรภาพของประชาคมระหว่างประเทศ

นอกจากญี่ปุ่นจะเสริมสร้างความแข็งแกร่งในความสัมพันธ์ในฐานะพันธมิตรระหว่างญี่ปุ่น – สหรัฐอเมริกาแล้ว ญี่ปุ่นยังพยายามที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างความเชื่อมั่นและความร่วมมือกับมิตรประเทศอื่น ๆ ทั้งในและนอกภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามบทบาทที่สำคัญภายใต้สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของญี่ปุ่น ดังนี้

๓.๑ ญี่ปุ่นจะกระชับความสัมพันธ์ด้านความร่วมมือกับประเทศที่มีค่านิยมสากลและผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์กับเกาหลีใต้, ออสเตรเลีย, ประเทศในกลุ่มอาเซียนและอินเดีย :

- **สาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea - ROK):** สร้างความสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นไปสู่อนาคตและในหลายระดับ รวมทั้งได้มีการเสริมสร้างรากฐานสำหรับความร่วมมือด้านความมั่นคงกับเกาหลีใต้อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือแบบไตรภาคีระหว่างญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเกาหลีใต้ ถือเป็นกรอบสำคัญในการตระหนักถึงสันติภาพและความมั่นคงในเอเชีย

- **เครือรัฐออสเตรเลีย:** เสริมสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่เกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างทั้งสอง และสร้างความร่วมมือกับออสเตรเลียในความพยายามที่สร้างรูปแบบระเบียบปฏิบัติ

ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกโดยใช้ประโยชน์จากกรอบไตรภาคีระหว่างญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย ตามความจำเป็น

- **ประเทศในกลุ่มอาเซียน:** กระชับและพัฒนาความสัมพันธ์ด้านความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียนในทุกภาคส่วนและสนับสนุนความพยายามในการระงับข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ด้วยการจัดทำแนวทางประมวลการจัดทำการปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Framework on the Code of Conduct in the South China Sea) ระหว่างอาเซียนกับจีน

- **สาธารณรัฐอินเดีย:** กระชับความสัมพันธ์ทวิภาคีกับอินเดียในหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งด้านความปลอดภัยทางทะเลภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระดับโลกและระดับทวิภาคี

๓.๒ การสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงกับจีน

- ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ โดยมีการแลกเปลี่ยนความเห็นที่เป็น “ความสัมพันธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่าย บนพื้นฐานของผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ร่วมกัน”

- สนับสนุนให้ประเทศจีนมีบทบาทความรับผิดชอบและสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ของสันติภาพในภูมิภาคให้มีความมั่นคงและความมั่งคั่งบนบรรทัดฐานระเบียบปฏิบัติระหว่างประเทศ

- เรียกร้องให้จีนใช้ความอดกลั้นและจะตอบโต้อย่างสงบโดยไม่ต้องปลุกเร้าให้สถานการณ์ร้อนแรงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะประเด็นของทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้

๓.๓ การตอบสนองต่อปัญหาเกาหลีเหนือ

- เรียกร้องให้เกาหลีเหนื่อดำเนินการปลดนิวเคลียร์และเป้าหมายอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยเจราจาหกฝ่าย (เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สหรัฐฯ จีน และรัสเซีย) และมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) ที่เกี่ยวข้อง

- พยายามแก้ไข้ปัญหาของทั้งสองประเทศ เช่น การลักพาตัว ปัญหานิวเคลียร์ และซีปนาร์จ โดยพยายามให้เป็นไปตามปฏิญญาญี่ปุ่น - เปียงยางเกาหลีเหนือ (The Japan-North Korea Pyongyang Declaration)

๓.๔ การส่งเสริมความร่วมมือกับรัสเซีย

- ร่วมมือกับรัสเซียใน ด้านความมั่นคงและด้านพลังงาน พร้อมทั้งต้องเสริมสร้างความสัมพันธ์แบบทวิภาคีร่วมกันเพื่อความมั่นคง

- เจรจาอย่างจริงจังกับรัสเซียภายใต้นโยบายที่สอดคล้องกันในการแก้ไข้ปัญหาที่มาของเกาะทั้งสี่รวมทั้งสนธิสัญญาสันติภาพ

๓.๕ การพัฒนากรอบการทำงานในระดับต่าง ๆ เพื่อความร่วมมือในระดับภูมิภาค

- ในการส่งเสริมความพยายามที่กล่าวถึงในข้อ ๓.๑ ถึง ๓.๔ ญี่ปุ่นจะใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมในการพัฒนากรอบการทำงานในระดับต่าง ๆ เพื่อความร่วมมือในระดับภูมิภาค โดยจะผลักดันให้มีการสร้างกรอบความมั่นคงของสถาบันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกในอนาคต

๓.๖ ความร่วมมือกับมิตรประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

- ญี่ปุ่นจะกระชับความร่วมมือกับ PIC ที่มีเศรษฐกิจพิเศษขนาดใหญ่และทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ในมหาสมุทรแปซิฟิกในหลายพื้นที่ผ่านการประชุมผู้นำหมู่เกาะแปซิฟิก (Pacific Islands Leaders Meeting - PALM)

๓.๗ การกระชับความสัมพันธ์ด้านความร่วมมือกับประเทศนอกภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

- เสริมสร้างความสัมพันธ์กับยุโรปต่อไป

- พัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเกิดใหม่เพิ่มเติมทั้งในระดับทวิภาคีและความท้าทายในระดับโลก
- สร้างความสัมพันธ์ความร่วมมือหลายมิติกับประเทศในตะวันออกกลาง
- มีส่วนร่วมในการพัฒนาของแอฟริกาและการรวมสันติภาพผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น กระบวนการประชุมนานาชาติโตเกียวว่าด้วยการพัฒนาแอฟริกา (TICAD)

๔. การสนับสนุนความพยายามในระดับนานาชาติเชิงรุกเพื่อให้เกิดสันติภาพและเสถียรภาพของประชาคมระหว่างประเทศ

ญี่ปุ่นในฐานะ “ผู้ริเริ่มหลักสันติภาพเชิงรุก” บนหลักการของความร่วมมือระหว่างประเทศ ญี่ปุ่นจึงมีบทบาทอย่างแข็งขันในการผลักดันให้เกิดสันติภาพและเสถียรภาพของประชาคมระหว่างประเทศด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

๔.๑ การสร้างความเข้มแข็งทางการทูตของสหประชาชาติ

- ญี่ปุ่นมีส่วนร่วมในความพยายามอย่างแข็งขันในการรักษาและฟื้นฟูสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ญี่ปุ่นยังมีส่วนร่วมกับความพยายามต่าง ๆ เช่น การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (PKO) และมาตรการด้านความมั่นคงร่วมกัน ญี่ปุ่นพยายามที่จะผลักดันให้ปฏิรูปคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติบรรลุผลสำเร็จ รวมถึงการขยายจำนวนสมาชิกทั้งแบบถาวรและไม่ถาวรเพื่อให้ญี่ปุ่นมีโอกาสดำรงตำแหน่งสมาชิกแบบถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติในอนาคต

๔.๒ การสร้างความเข้มแข็งของการบังคับใช้กฎหมาย

- ญี่ปุ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างหลักนิติธรรมที่เกี่ยวข้องกับทะเล ห้วงอวกาศ และโลกไซเบอร์

๔.๓ การเป็นผู้มีบทบาทนำระดับนานาชาติในการลดและไม่แพร่กระจายอาวุธ

- ญี่ปุ่นพยายามแสวงหาสังคมโลกที่เป็น “โลกที่ปราศจากอาวุธนิวเคลียร์”
- เป็นผู้นำในระดับนานาชาติรวมในการแก้ไขปัญหามลพิษในเกาหลีเหนือและอิหร่าน
- ญี่ปุ่นกำลังดำเนินมาตรการควบคุมการส่งออกอย่างต่อเนื่องภายใต้มุมมองด้านความมั่นคง

๔.๔ การส่งเสริมความร่วมมือด้านสันติภาพระหว่างประเทศ

- ญี่ปุ่นได้ยกระดับความร่วมมือกับ U.N.PKO และกิจกรรมความร่วมมือสันติภาพระหว่างประเทศอื่น ๆ ด้วยความมุ่งมั่นที่จะมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสันติภาพเชิงรุกให้มากยิ่งขึ้น
- ให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) และการเสริมสร้างขีดความสามารถและประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชน ฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างสันติภาพและบุคลากร PKO ในประเทศต่าง ๆ

๔.๕ การส่งเสริมความร่วมมือระดับนานาชาติในการต่อต้านการก่อการร้ายสากล

- ญี่ปุ่นกำลังแสวงหาความร่วมมือร่วมกันในการต่อต้านการก่อการร้ายสากลด้วยการสนับสนุนกรอบของกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อลงโทษผู้ก่อการร้ายอย่างเข้มงวด รวมทั้งได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีศักยภาพเพียงพอในการต่อต้านการก่อการร้ายอีกด้วย

๕. การเสริมสร้างความร่วมมือผ่านค่านิยมสากลในการแก้ไขปัญหาในระดับโลก

ญี่ปุ่นมีความพยายามในการแบ่งปันคุณค่าสากลและเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศแบบเปิด ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็นพื้นฐานของสันติภาพ เสถียรภาพและความมั่งคั่งของประชาคมระหว่าง

ประเทศรวมทั้งได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาการพัฒนาและประเด็นระดับโลกที่อาจเป็นปัญหาต่อการสร้างสันติภาพและความมั่นคงของประชาคมระหว่างประเทศผ่านมาตรการต่อไปนี้:

๕.๑ การมีค่านิยมสากลร่วมกัน

- ญี่ปุ่นได้ใช้ ODA ของตนในการสนับสนุนการทำให้ประเทศต่าง ๆ เป็นประชาธิปไตย การพัฒนาระบบกฎหมายและสิทธิมนุษยชน และนำไปสู่การยกระดับไปสู่สากลที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

- มีส่วนร่วมในเชิงรุกด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน รวมถึงสิทธิสตรีและหลักนิติธรรม และใช้การดำเนินการทางการทูตเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาในระดับโลก

๕.๒ การตอบสนองต่อปัญหาการพัฒนาและปัญหาระดับโลก รวมทั้งการสร้าง “ความมั่นคงของมนุษย์”

- สนับสนุนการพัฒนาในระดับโลกผ่านการใช้ ODA และเพิ่มความพยายามในปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย MDG (Millennium Development Goals หรือเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ)

- มีบทบาทนำในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาระหว่างประเทศใหม่ และเป็นผู้นำในความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการภัยพิบัติ

๕.๓ ความร่วมมือด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศกำลังพัฒนา

- เชิญบุคลากรในหลากหลายสาขาจากประเทศกำลังพัฒนา เพื่อเรียนรู้จากประสบการณ์และองค์ความรู้ และทำความเข้าใจกับระบบเทคโนโลยีและวิวัฒนาการของญี่ปุ่น

๕.๔ การรักษาและเสริมสร้างระบบการค้าเสรี

- ส่งเสริมข้อตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership - TPP) ข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างญี่ปุ่น - สหภาพยุโรป (Japan-EU Economic Partnership Agreement - EPA) ข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ระหว่างญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้ และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค Regional Comprehensive Economic Partnership - RCEP)

๕.๕ การตอบสนองต่อปัญหาพลังงานและสิ่งแวดล้อม

- แสวงหาพลังงานและทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีเสถียรภาพเป็นสิ่งจำเป็นต่อเศรษฐกิจญี่ปุ่นจากแหล่งอุปทานที่มีความหลากหลาย

- วางกลยุทธ์เชิงรุกเพื่อรับมือกับภาวะโลกร้อน (แนวทางปฏิบัติเพื่อทำให้โลกเย็นลง (The Actions for Cool Earth -ACE) โดยใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในเทคโนโลยีที่โดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาด้วย

๕.๖ การแลกเปลี่ยนระดับประชาชน

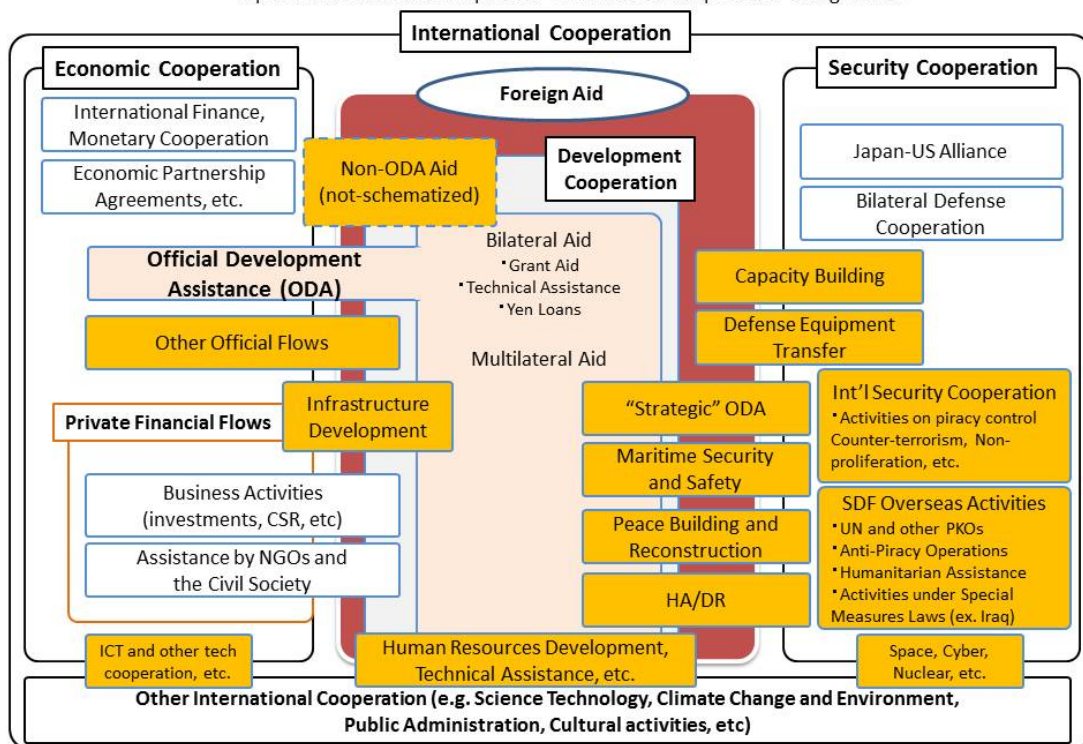
- ขยายการแลกเปลี่ยนทั้งแบบสองทาง คือการแลกเปลี่ยนเยาวชนและการกระชับความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ในอนาคต เช่น การทำสัญญามิตรภาพและความร่วมมือกับอาเซียนเป็นเวลา ๔๐ ปี ซึ่งการบูรณาการระดับภูมิภาคกำลังก้าวหน้าไปพร้อมกับรักษาความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน

- จัดทำโครงการแลกเปลี่ยนกับอาเซียน โดยส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดีผ่านการจัดโอลิมปิก ๒๐๒๐ และพาราลิมปิกเกมส์ในโตเกียว

International Cooperation in Support of Peace, Security, and Prosperity

A picture of how current Japanese "International Cooperation" is organized.

ความร่วมมือระหว่างประเทศที่ญี่ปุ่นให้การสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ (ที่มา: Tokyo Foundation)

๖. การเสริมสร้างรากฐานภายในประเทศที่สนับสนุนความมั่นคงของชาติและส่งเสริมความเข้าใจทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ในการดำรงรักษาความมั่นคงแห่งชาติดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากญี่ปุ่นมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศเพื่อรองรับขีดความสามารถข้างต้นให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประชาคมระหว่างประเทศและประชาชนชาวญี่ปุ่นจะต้องเข้าใจต่อบริบทความมั่นคงแห่งชาติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๖.๑ การดำรงรักษาและเสริมสร้างฐานการผลิตอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและเทคโนโลยีการป้องกันประเทศ

- มุ่งที่จะทำให้ยุทธโศปกรณ์มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ พร้อมทั้งพยายามปรับปรุงการแข่งขันระหว่างประเทศด้วยการดำรงรักษาและเสริมสร้างฐานการผลิตและเทคโนโลยีการป้องกันประเทศ

๖.๒ การขับเคลื่อนขีดความสามารถในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์

- สื่อสารเชิงนโยบายกับประชาคมโลกและผู้คนในเชิงรุกและเพิ่มแสดงความ
- พยายามเสริมสร้างการเผยแพร่ข้อมูลในภาษาต่างประเทศโดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อที่หลากหลายและร่วมมือกับสถาบันการศึกษา นักวิชาการที่มีบทบาทหลัก (key Figures) และคลังสมองต่าง ๆ

๖.๓ การเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

- ผลักดันมาตรการ การส่งเสริมความเคารพต่อประเทศอื่น ๆ และประชาชนมีความรักต่อประเทศชาติและภูมิภาค การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความมั่นคงในประเด็นต่าง ๆ

- สร้างความเข้าใจและความร่วมมือของประชาชนที่อาศัยรอบ ๆ ฐานทัพต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นที่

ปฏิบัติการของ SDF และกองกำลังสหรัฐอเมริกาในญี่ปุ่น ผ่านมาตรการเชิงรุกในการขยายความเข้าใจของประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันรวมทั้งปฏิบัติการต่าง ๆ ของกองทัพ

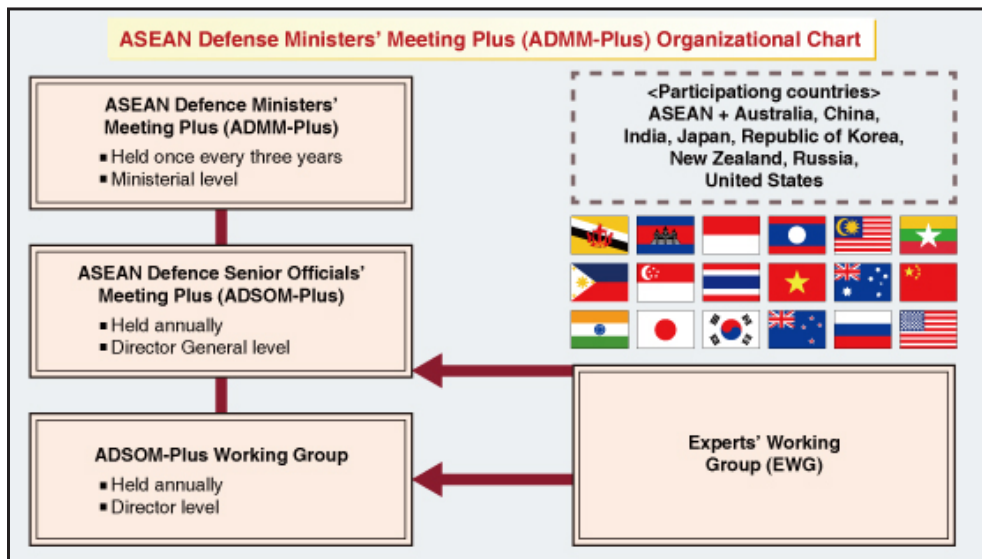
๖.๔ การเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา

- ยกระดับและเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับความมั่นคงในสถาบันอุดมศึกษาโดยจัดเจ้าหน้าที่ในระดับกระทรวงเข้าไปห้องค้ความรู้
- ส่งเสริมการวิจัยเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติและมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนระหว่างรัฐบาล สถาบันการศึกษาระดับสูงและคลังสมองต่าง ๆ

มุมมองด้านความมั่นคงของญี่ปุ่นที่มีต่ออาเซียน

ญี่ปุ่นแสดงเจตนาที่ให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความเป็นศูนย์กลางและความสามัคคีของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) อันจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความร่วมมือระดับภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระดับทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งในทางปฏิบัติได้มีการฝึกปฏิบัติการทางทหารร่วมกัน และช่วยสร้างเสริมความไว้วางใจด้านความมั่นคง

สำหรับกรอบความร่วมมือระดับพหุภาคี ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (EAS) การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ADMM-Plus) และการประชุมระดับภูมิภาคอาเซียน (ARF) เป็นอย่างมาก ซึ่งกรอบความร่วมมือเหล่านี้ถือเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการหาหรือความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนด้านกับความมั่นคงในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก นอกจากนี้ญี่ปุ่นพยายามที่จะเสริมสร้างความร่วมมือและความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างประเทศในภูมิภาคให้มากยิ่งขึ้น

โครงสร้างกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ADMM-Plus)
(ที่มา: กระทรวงกลาโหมญี่ปุ่น)

ไทยและญี่ปุ่นมีประวัติศาสตร์การติดต่อค้าขายกันมายาวนานกว่า ๖๐๐ ปี และได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันโดยได้ลงนามใน “**ปฏิญญาว่าด้วยทางพระราชไมตรีและการค้าขายในระหว่างประเทศสยามกับประเทศญี่ปุ่น**” ปฏิญญานี้เป็นการบัญญัติข้อตกลงเกี่ยวกับการสนับสนุนการค้าและการเดินทางเนื่องจากทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ทางการทูต และถือเป็นสนธิสัญญาฉบับแรกที่รัฐบาลเมจิเป็นได้มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นับตั้งแต่นั้นทั้งสองประเทศได้รักษาความสัมพันธ์อันดีมิตรแบบดั้งเดิมและเพิ่มความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดในด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และด้านความมั่นคง โดยอาศัยความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างรัฐบาลประชาชนและระดับราชวงศ์ของทั้งสองประเทศ

ในด้านความมั่นคง ประเทศไทยและญี่ปุ่นได้สร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ ในเวทีระดับภูมิภาคที่ทั้งสองประเทศเข้าเป็นสมาชิก ซึ่งไทยและญี่ปุ่นได้มีความร่วมมือซึ่งกันและกันในทวิภาคีเป็นเวลายาวนาน พร้อมทั้งกำลังขยายขอบเขตของความร่วมมือและการทำงานร่วมกันเพื่อจัดการกับปัญหาที่ท้าทายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีจุดมุ่งหวังในการสร้างสถาปัตยกรรมแห่งความร่วมมือในเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและปัญหาด้านความมั่นคง รวมทั้งได้มีการประชุมหารือทางทหารประจำปีแบบทวิภาคี โดยจัดขึ้นครั้งแรกในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๑ ญี่ปุ่นถือเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญต่ออาเซียน โดยได้สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียนรวมถึงประเทศไทยด้วย และเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือในระดับภูมิภาค ญี่ปุ่นได้กำหนดให้ปี พ.ศ.๒๕๕๒ เป็น “**ปีแห่งการแลกเปลี่ยนระหว่างญี่ปุ่นกับลุ่มน้ำโขง ๒๐๐๙**” (Mekong – Japan Exchange Year ๒๐๐๙) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาของภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงและเพื่อแก้ไขความไม่เสมอภาคในภูมิภาคภายในอาเซียน

ประเทศไทยและญี่ปุ่นมีประวัติศาสตร์อันยาวนานในความร่วมมือด้านความมั่นคงและการแลกเปลี่ยนในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ในอดีต เช่น นักเรียนนายเรือเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนรวมเหล่าประเทศญี่ปุ่นครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๕๐๑ และมีการส่งนักเรียนเข้ารับการศึกษาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน พบว่านักเรียนนายเรือ ๓ เหล่าทัพ ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันดังกล่าวมีจำนวนกว่า ๑๖๐ นาย และเป็นจำนวนมากที่สุดในบรรดานักเรียนต่างชาติที่กระทรวงกลาโหมญี่ปุ่นให้ที่นั้งศึกษา นอกจากนี้ยังมีการส่งผู้ช่วยทูตเข้าประจำการในทั้งสองประเทศอีกด้วย ทั้งนี้ กองกำลังป้องกันตนเอง กระทรวงกลาโหมได้เข้าร่วมการฝึกร่วมผสมระดับพหุภาคี **Cobra Gold** ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๘ นอกจากนี้ ในเดือนเมษายน ๒๕๕๙ เป็นครั้งแรกที่ญี่ปุ่นได้จัดสมมนาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขากฎหมายการบินระหว่างประเทศของไทย โดยได้เชิญเจ้าหน้าที่ของศูนย์คณิศรภัยการบินกองทัพอากาศไทยมาร่วมปฏิบัติการที่ญี่ปุ่น นอกจากนี้เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ นายเคน นาคาทานิ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้เดินทางเยือนไทยและได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่หลากหลายเกี่ยวกับความร่วมมือด้านความมั่นคงที่มีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นระหว่างกระทรวงกลาโหมไทยและกระทรวงกลาโหมญี่ปุ่น

ไทยและญี่ปุ่นได้พัฒนาความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนในด้านความมั่นคงและการป้องกันประเทศมาเป็นเวลาหลายปีผ่านความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ โดยรัฐมนตรีทั้งไทยและญี่ปุ่นมีการแลกเปลี่ยนความเห็นทางด้านการต่างประเทศและด้านความมั่นคงอย่างใกล้ชิดภายใต้กลไกการประชุมทวิภาคีด้านการเมืองและความมั่นคงประจำปี ระหว่างไทย - ญี่ปุ่น ประกอบด้วยการเจรจาระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (PM) และการเจรจาระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (MM)

นอกจากนี้ ไทยและญี่ปุ่นเห็นพ้องต่อความสำคัญของการร่วมมือในการอบการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ADMM - Plus) และความร่วมมืออื่น ๆ ภายใต้กรอบการประชุมดังกล่าว รวมทั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ภายใต้กรอบการประชุม ADMM - Plus ความร่วมมือด้านการทหารระดับทวิภาคี รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าร่วมของกองกำลังป้องกันตนเองญี่ปุ่นในการฝึกคอบร้าโกลด์ และเห็นพ้องที่จะสนับสนุนความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อันเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือทวิภาคี และการรักษาเสถียรภาพในภูมิภาค อีกทั้งเห็นพ้องในการร่วมมืออย่างต่อเนื่อง และใกล้ชิดในการจัดการฝึกระดับพหุภาคี โดยญี่ปุ่นจะเป็นประธานร่วมในการจัดการฝึกภายใต้กรอบคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (EWG on HADR) และไทยจะเป็นประธานร่วมในการจัดการฝึกภายใต้กรอบคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทหาร (EWG on MM) ภายใต้กรอบ ADMM - Plus อันเป็นขบวนการให้ความช่วยเหลือในการเสริมสร้างขีดความสามารถ อันจะนำไปสู่การรักษาระเบียบซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ

นายเคน นาคาทานิ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมญี่ปุ่น
เยี่ยมคำนับ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีในการเยือนไทยเดือน มิถุนายน ๒๕๕๙
(ที่มา: สำนักนายกรัฐมนตรี)

สรุป

นิยามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงของไทยคือ เป็นนโยบายของรัฐที่มีเป้าหมายการพัฒนา ด้านความมั่นคงที่สำคัญ กล่าวคือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย มีเอกราช มีอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไก การแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึง

ประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคงของไทย ประกอบด้วย ๕ ประเด็น คือ การรักษาความสงบภายในประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ และการพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

จากการศึกษายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทยซึ่งค้นพบว่า การกำหนดนโยบายสาธารณะของไทยและญี่ปุ่นมีความแตกต่างกันในมิติของมุมมองด้านความมั่นคง กล่าวคือ ญี่ปุ่นจะมองภัยคุกคามจากภายนอกประเทศและวิเคราะห์เข้ามายังความมีเสถียรภาพของพลเมืองในชาติ ในขณะที่ประเทศไทยจะมองมิติของประชาชนเป็นศูนย์กลางแล้วจึงขยายไปสู่เวทีระดับประเทศ แต่อย่างไรก็ตามทั้งยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทยและญี่ปุ่นต่างมีมุมมองที่มีความสอดคล้องกันในหลายประเด็น และประเด็นสำคัญที่ทั้งสองประเทศให้ความสำคัญคือ **“การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ”** ซึ่งจะสังเกตเห็นว่าในประเด็นดังกล่าว ญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงในเวทีระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามาจับบทบาทในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถึงแม้จะไม่อยู่ในสถานะมหาอำนาจทางการทหารดังเช่นจีนและสหรัฐอเมริกา แต่ญี่ปุ่นถือว่าเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่มีพลังอำนาจในการต่อรองกับหลายประเทศในภูมิภาค ทำให้ญี่ปุ่นได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศที่มีเจตนารมณ์เชิงสร้างสรรค์ในการให้ความร่วมมือและการสร้างบรรทัดฐานบนหลักนิติธรรมร่วมกัน ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทยเป็นครั้งแรก จึงถือเป็นก้าวสำคัญในการพัฒนามุมมองด้านความมั่นคงที่ไกลออกไปจากอาณาเขตของประเทศไทย สิ่งนี้เองที่ทำให้ไทยต้องให้ความสำคัญและใช้นโยบายดังกล่าวให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความร่วมมือกับญี่ปุ่นในการสร้างความมั่นคงระหว่างกัน อันจะนำไปสู่การบรรลุความมุ่งหวังของประเทศไทยด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คือ การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค และการร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ อันจะทำให้ **“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ของประเทศไทยในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ให้เป็นรูปธรรมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ^๑ ปฏิญญาญี่ปุ่น - เปียงยางเกาหลีเหนือ ลงนามเมื่อปี ๒๕๔๕ เป็นผลมาจากการประชุมสุดยอดญี่ปุ่น - เกาหลีเหนือครั้งแรกเป็นความพยายามที่จะแก้ไขความสัมพันธ์ทางการทูตที่อยู่บนพื้นฐานความไม่ไว้วางใจของทั้งสองประเทศโดยญี่ปุ่นจะให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่เกาหลีเหนือ (รวมถึงการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม) เงินกู้ระยะยาวดอกเบี้ยต่ำและจะมีการเจรจาเกี่ยวกับการพัฒนาชิปนาอูทิวเคิลียร์ในอนาคต.

